

Hans-Georg Gadamer a metoda interpretace

Prokop-Jan Zbořil

bakalářská práce

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Kolega Zbořil zvolil ve své práci téma, které dovoluje tematizovat další rozvíjení Gadamerova konceptu hermeneutiky, protože jej konfrontuje s pojetím interpretace, jemuž se Gadamer důkladněji věnoval až později a které tak do určité míry zrcadlí i posuny způsobené přijetím jeho *Wahrheit und Methode*. Tématem, jinak řečeno, je určité napětí mezi porozuměním (bezprostřední kontakt rozumějící – věc, model hry a umění) a interpretací (neredukovatelnost zprostředkování). To vše kolega Zbořil probírá na pozadí historické situovanosti gadamerovské revize hermeneutiky: sem patří kritické navazování na odlišení věd přírodních a duchovně u novokantovců (až k Diltheyovi), tedy polemika proti přejímání vědeckého ideálu exaktní pravdy (metoda), ale právě tak sem patří i inspirace Heideggerovou existenciální analytikou (rozumění jako existenciál). Práce samozřejmě nenechává stranou ani reakce na Gadamerovo pojetí a jeho různé korigující výklady, zejména u Paula Ricoeura (případně Jeana Grondina a Güntera Figala).

V tomto rámci je pak možné osvětlit i problematičnost „univerzálního nároku hermeneutiky“ (což souvisí s postavením řeči jako univerzálního média podle Gadamera) a zejména jistý latentní konflikt: rozumění je na jedné straně určitý zásadní aspekt způsobu bytí člověka, zakládá však „výklad“ (který již má svá „technická“ pravidla – odtud například problém „mezi interpretace“). Což pak vede i k dvojznačností, například pokud jde o porozumění „cizímu“ či druhému (to bylo tematizováno v náznamech patrně již u Schleiermachaera, jak jej komentuje například Manfred Frank).

Lze říci, že Prokop-Jan Zbořil toto důležité téma zpracoval velmi přehledně a s patřičným odstupem, který mu dovoluje vidět i jemné diference v Gadamerově eseji „*Text a interpretace*“, který mu stále slouží jako vodítko. Proto je jeho práce plná zajímavých postřehů a dovede akcentovat to podstatné, například když ukazuje, jak interpret je z hermeneutického hlediska překladatelem (hermeneutický rozhovor). Snad by ale bylo dobré nějak odlišit gadamerovské chápání interpretace, kterou si neuvědomujeme, protože interpretujeme, kdykoli chceme něčemu porozumět, od situace, v níž si uvědomujeme potřebu interpretovat, protože se setkáváme s něčím nesrozumitelným, a interpretaci v „technickém“ smyslu slova (například v souvislosti s interpretací uměleckého díla či filosofického textu), což vše je nějak naznačeno v kapitole o normativních aspektech interpretace. Je ale zřejmé, že kolega Zbořil jasně vidí problém, který se zde skrývá: od rozumění jako způsobu bytí patrně nevede tak zřetelně kontinuální cesta k interpretaci jako určitému kulturnímu výkonu, který je zasazen do speciálních kontextů (literárních, filosofických či umělecko-historických).

Závěr: práce kolegy Zbořila je příkladná svou přehledností. Tam, kde referuje, je spolehlivá, ale referát vždy slouží jen jako východisko k dalšímu promýšlení z jiných úhlů pohledu (které lze získat z Gadamerových textů po publikování *Wahrheit und Methode*). O její poctivosti svědčí jak i její rozsah, který je nadstandardní, ale vždy obsažný, tak i znalost primární a sekundární literatury, která se týká jeho tématu.

Práci navrhuji k obhajobě a hodnotím ji jako *výbornou*.

Miroslav Petříček
ÚFaR FF UK

20. I. 2020